

Print ISSN: 2251-6654
Online ISSN: 2588-3542

Journal of Family Counseling and Psychotherapy

Vol. 11, No. 2 (32), 2022

20.1001.1.22516654.1400.11.2.1.1

Phenomenology of Marital Attraction among Iranian Spouses: A Qualitative Study

Received: 2020-12-26

Accepted: 2021-11-09

[Kobra Namvaran Germi](#)

Assistant Professor, Department of Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. k.namvaran@azaruniv.ac.ir

Alireza Moradi

Professor, Department of Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Valiollah Farzad

Associate Professor, Department of Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran

Kianoosh Zahrakar

Associate Professor, Department of Counseling, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Abstract

Background: Attraction in the marital relationship is necessary to create interest between spouses. Different individuals and groups probably perceive and interpret marital attraction in different ways. **Objective:** The objective of this research was the phenomenology of marital attraction among Iranian spouses using a qualitative. **Method:** The participants were 17 Iranian women and men who had the experience of common-life with their spouses by purposive sampling with maximum variation (2016-2017). The data were gathered through semi-structured interviews by asking open questions about the research goals. The data were analyzed through Conventional Qualitative Content Analysis. **Findings:** According to the findings, the participants perceive marital attraction as a lovable and pleasant marital relationship. Marital attraction involves two main categories: attraction of spouse (including appearance, emotional, behavioral, intellectual, moral, and social attraction) and attraction of marital relationship (including consistency, joy, satisfaction, tranquility, and happiness). **Conclusion:** Studying the concept of marital attraction in other cultural contexts, providing an instrument for its assessment, using marital attraction conceptual dimensions in marital training, evaluating, counseling, and therapy, were suggested.

Key words: *phenomenology, marital attractiveness, spouses, Iranian spouses, qualitative research*

Introduction

Attraction in the marital relationship is necessary to create interest between spouses. Marital attraction plays a very important role in the quality and continuity of marital relationships (Vangelisti, 2004), which makes couples have more eager to be together, to be more intellectual, emotional, and to have more behavioral alliances with each other (Sternberg, 1986; Karandashev & Fata, 2014). In addition, Marital attraction plays an important role in the prediction of marital satisfaction (Shults, 2013; Yeh, Lee, Yu, Wu, Chang & Huang, 2020). Marital attraction includes sexual and non-sexual dimensions (Tobore, 2020). Although the literature on marital attraction emphasizes more on the sexual dimension (Karandashev & Fata, 2014), different individuals and groups probably perceive and interpret it in different ways. On the other hand, marital attraction as well as marriage attraction between couples does not remain constant over time (Enach, 2013). Due to the importance of marital attraction in the marriage quality, the probability of changing it during different stages of life, its diverse construct in the different contexts, and the lack of adequate research on marital attraction in the Iranian population, the objective of this study was to identify conceptual dimensions of marital attraction through its conceptual meaning and dimensions among Iranian spouses, using a qualitative approach. The question of the research was: How is marital attraction perceived by Iranian spouses.

Methodology

This study was conducted using a qualitative approach and the phenomenographical method. The participants were 17 Iranian men (3) and women (14). The sample was selected using a purposeful sampling method with the maximum variation. The criteria for the sample size were the saturation of the data. The data were gathered through semi-structured interviews and were analyzed through Conventional Qualitative Content Analysis using MAXQDA₁₀ software. The criteria of Guba and Lincoln (1994) were considered to improve the trustworthiness of the findings: credibility (improving researcher credibility, researchers triangulation), transferability (studying a multi-case), dependability (variety of participants), and conformability (checking with peers and supervisors).

Results and discussion

The participants that had enough experience of common life with their spouses were selected from education level (high school 6, undergraduate 6, complementary 5), economical class: low c. 3, medium c. 11, high c. 3, the length of common life period: below five 4, six to fourteen 6, plus fifteen 7, and the age difference between the spouses: below five 4, six to nine 6, plus ten 7. Through the analysis of the data, 324 codes about marital attraction were categorized in 25 conceptual indicators, 11 subcategories, and 2 categories. The first dimension is the attraction of the spouse. The conceptual structure of the attraction of the spouse was shown in Table 1.

Table 1 the conceptual structure of the attraction of the spouse

<u>The attraction of the spouse</u>	
<u>Subcategories</u>	<u>Conceptual indicators</u>
Appearance A.	attractive face attractive clothing
Emotional A.	positive affection negative affection, absence
Behavioral A.	attractive lifestyle communication style sexual behavior
Intellectual A.	being like-minded optimism
Moral A.	honesty rectitude
Social A.	pride on the spouse familial attractions cultural symmetry

According to the participant's point of view, it can be said that spouses evaluate each other in the different components: appearance, emotional, behavioral, intellectual, moral, and social dimensions and it can yield positive or negative affect.

The second dimension is the attraction of the marital relationship. The conceptual structure of the attraction of the marital relationship was shown in Table 2.

Table 2 The conceptual structure of the attraction of the marital relationship

<u>The attraction of the marital relationship</u>	
Subcategories	Conceptual indicators
Consistency	continuance of relationship continuance of attachment
Satisfaction	mental satisfaction sexual satisfaction
Joy	the joy of being loved the joy of thinking about spouses sexual pleasure
Tranquility	feeling of confidence feeling of Security
Happiness	feeling of gladness feeling of felicity

According to the participant's point of view, it can be said that couples evaluate the relationship in the different components: Consistency, satisfaction, joy, Tranquility, and happiness. The attractive relationship was important for the participants as a dimension of marital attraction, too. It shows the importance of the relationship dynamics besides the individual dimension.

From the point of view of the participants, two dimensions are important in the conceptualization of marital attraction, these consist of multiple components. These findings conform to Isanejad & Hooshmand (2020), Abdollah, Hadi & Abdou, (2020), and others. It seems that all components are interrelated in explaining marital attraction.

Conclusion

The objective of this research was to describe the conceptual dimensions of marital attraction through its conceptual meaning among Iranian spouses using a qualitative approach. According to the findings, the participants perceive marital attraction as the loveable and pleasant marital relationship that involves two main categories: the attraction to the spouse (including appearance, emotional, behavioral, intellectual, moral, and social attraction) and the attraction of marital relationship (including consistency, joy, satisfaction, tranquility, and happiness). The main limitation of this study was the refusal of some men to participate in the study. Studying the concepts of marital attraction in other cultural contexts and other mutual relationships, providing an instrument for its assessment, was suggested. In addition, it is suggested to use the conceptual dimensions of marital

attraction in marital training, evaluation, counseling, and therapy in the context of Iranian couples.

Acknowledgments

The authors would like to thank Dr. Maryam Ordibeheshti, Dr. Hadi Hasankhani, Dr. Sadegh Maleki Avarsin, and Mr. Mohammad Alizadeh, all of the participants in this study, and the managers and personnel of the Yavaran Roshd counseling center in Tabriz.

Authors' contributions

The first author's contribution to this research was the collection and the analysis of the data and writing the article, the second and the third authors were the advisors of the dissertation, and the fourth author was the research advisor.

Funding

The study was conducted as a Ph.D. dissertation at the Kharazmi University of Tehran. The permit number of the research was H/63/488.

Availability of data and materials

The voices and handwritings of the interviews are accessible by the corresponding author.

Ethics approval and consent to participate

The interviewer assured the participants that all contents of the interviews were confidential and all of them participated in the study after oral satisfaction.

Consent for publication

The researchers are satisfied publication of this article.

Competing interests

This research is not in conflict with other personal or organizational interests. The first author of the article is a faculty member at Azarbaijan Shahid Madani University in Tabriz, the second, third, and fourth authors are faculty members of Tehran Kharazmi University.

References

- Abdollah, I. Y., Hadi, H. M. Ei., & Abdou, H. A. (2020). The Impact of Male Physical Attractiveness in Predicting Wives' Marital Satisfaction. *Benha Journal of Applied Sciences*, 5(6)(2), 295-299. <https://dx.doi.org/10.21608/bjas.2020.137143>
- Enache, R. G. (2013). Study on the Relationship between Communication and Marital Attachment in Romanian Families. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 811-814. <https://doi/10.1016/j.sbspro.2013.06.652>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research*, *Handbook of qualitative research*. London CA: Sage. <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP356/Guba%20&%20Lincoln%201994.pdf>
- Isanejad, O., & Hooshmand, SH. (2020). Mate Selection Criteria for Short-term and Long-term Relationships: The Role of Gender and Previous Relationships with the Opposite Sex. *Strategic Research on Social Problems in Iran*, 29, 31-54. <https://civilica.com/doc/1229442>
- Karandashev, V., & Fata, B. (2014). Change in Physical Attraction in Early Romantic Relationships. *Interpersonal*, 8(2), 257-267. <https://doi.org/10.5964/ijpr.v8i2.167>
- Shults, J. (2013). *Factors of Attraction and Relationship Satisfaction: The Love-is-Blind Bias and Perceived Risk of Infidelity*. Florida State University Libraries, A Thesis. http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_migr_uhm-0205
- Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Tobore, T. O. (2020). Towards a Comprehensive Theory of Love: The Quadruple Theory. *Frontiers in Psychology*, 11, 862. <https://doi.org/10.3389%2Ffpsyg.2020.00862>
- Vangelisti, A. (2004). *Handbook of Family Communication*. New Jersey: LEA. <https://silo.pub/handbook-of-family-communication-leas-communication-series.html>
- Yeh W. C., Lee C. C., Yu C., Wu P. S., Chang J. Y., & Huang J. H. (2020). The Impact of the Physical Attractiveness and Intellectual Competence on Loyalty. *Sustainability*, 12(10), 3970. <https://doi.org/10.3390/su12103970>

Print ISSN: 2251-6654
Online ISSN: 2588-3542

Journal of Family Counseling and Psychotherapy

Vol. 11, No. 2 (32), 2022

20.1001.1.22516654.1400.11.2.1.1

نمود شناسی کشش زناشویی در میان همسرهای ایرانی: یک پژوهش

کیفی

پذیرش: ۱۴۰۰-۰۸-۲۸

دریافت: ۱۳۹۹-۱۰-۰۶

استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی
آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)

کبری ناموران گرمی

k.namvaran@azarunive.ac.ir

استاد گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

علی‌رضا مرادی

دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران،
ایران

ولی‌الله فرزاد

دانشیار گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

کیانوش زهرا کار

چکیده

وجود کشش در رابطه زناشویی جهت ایجاد علاقه میان همسران ضروری است. افراد و گروه‌های گوناگون احتمالاً کشش را به شیوه‌های گوناگونی درک و تفسیر می‌کنند. هدف این پژوهش نمودشناسی کشش زناشویی در میان زوج‌های ایرانی با رویکرد کیفی بود. شرکت‌کنندگان ۱۷ نفر از زنان و مردان ایرانی دارای تجربه زندگی مشترک با همسر به روش نمونه‌گیری هدفمند با بیشترین گوناگونی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساخت‌یافته، با پرسیدن پرسش‌های باز درباره اهداف پژوهش گردآوری شد. داده‌ها با روش تحلیل درون‌مایه کیفی سنتی تحلیل شد. بر پایه برآیندها، شرکت‌کنندگان در پژوهش کشش زناشویی را همچون دوست‌داشتنی بودن و خوشایندی رابطه زناشویی ادراک می‌کنند و کشش زناشویی دربرگیرنده دو مقوله اصلی کشش همسر (دربرگیرنده مؤلفه‌های کشش ظاهری، عاطفی، رفتاری، فکری، اخلاقی و اجتماعی) و کشش رابطه همسری (دربرگیرنده مؤلفه‌های پایداری، لذت، خوشنودی، آرامش و شادی) بود. بررسی مفهوم کشش زناشویی در بافت‌های فرهنگی دیگر و فرآوری ابزار برای سنجش آن و توجه به ابعاد مفهومی کشش زناشویی در آموزش، ارزیابی، مشاوره و درمان زناشویی، پیشنهاد گردید.

کلیدواژه‌ها: نمودشناسی، کشش زناشویی، همسرها، همسران ایرانی، پژوهش کیفی

مقدمه

کشش میان فردی^۱ یکی از پرسمان‌های برجسته در روانشناسی اجتماعی بوده و دانشمندان از دهه ۱۹۶۰ به پس پژوهش‌های گسترده‌ای در این زمینه انجام داده‌اند. کشش میان فردی به میزان احساسات مثبت و منفی و پیوند میان افراد در روابط اجتماعی می‌پردازد (Heshmatian, Taiari Asl, Koobineghad & Shojaii, 2019). سرشت پیوند زناشویی به‌عنوان یک رابطه منحصر به فرد میان زن و مرد، با سرشت دیگر روابط اجتماعی ناهمسان است؛ از این دید که گسترده‌تر و ژرف‌تر از آن‌ها بوده و جنبه‌های بدنی آن برجسته‌تر است (Saffarynia & Hasanzadeh, 2012). کشش زناشویی^۲ در واقع یکی از جنبه‌های مهم موضوع کشش میان فردی در رابطه زناشویی است که در آن نحوه شکل‌گیری پیوند، عوامل و کیفیت کشش میان همسرها مورد پژوهش قرار می‌گیرد.

کشش را می‌توان همچون اشتیاق فرد نسبت به فرد دیگر تعریف کرد که دربرگیرنده تمایل به نزدیک شدن از نظر شناختی، هیجانی و رفتاری به او و اندیشیدن، احساس کردن و عمل کردن به شیوه‌ای مثبت در قبال او است (Karandashev & Fata, 2014). کشش زناشویی به دو مؤلفه اصلی کشش جنسی (مادی) و کشش غیرجنسی (غیرمادی) تقسیم شده است (Tobore, 2020). کشش جنسی دربرگیرنده زیبایی، جذب، توانمندی و صفاتی از این قبیل و کشش غیرجنسی دربرگیرنده ویژگی‌های شخصیتی، موقعیت اجتماعی، قدرت، شوخ‌طبعی، مزاج، درست‌کاری، صداقت، مهربانی و یکپارچگی است.

کشش زناشویی نقش بسیار مهمی در کیفیت و تداوم رابطه زناشویی دارد (Vangelisti, 2004) و علاوه بر این که موجب تمایل همسرها به ماندن در کنار هم اشتیاق نسبت به هم و اتحاد فکری، هیجانی و رفتاری آن‌ها می‌گردد (Karandashev & Fata, 2014؛ Isanejad & Hooshmand, 2020؛ Sternberg, 1986)، نقش بسزایی در پیش‌بینی خوشنودی زناشویی و وفاداری دارد (Shults, 2013؛ Yeh, Lee, Yu, Wu, Chang & Huang, 2020؛ Abdollah, Hadi & Abdou, 2020). تضعیف کشش زناشویی منجر به پیامدهایی مانند بی‌رمقی زناشویی (Hadian & Amini, 2019)، کاهش خوشنودی زناشویی (Shakerian, 2010)، بی‌وفایی و خیانت (Shults, 2013؛ Avani & Zarei Mahmoodabadi, 2020) و طلاق (Heshmatian, Taiari Asl, Koobineghad & Shojaii, 2019؛ MohammadSadegh, Kalantar Koosheh & Naimi, 2018) می‌گردد.

1. interpersonal attraction

2. marital attraction

بنا به نظر Sprecher & Hatfield (1985) وجود کشش هم برای شروع رابطه زناشویی و هم تداوم آن ضروری است. از نظر آن‌ها هر چند در مرحله شکل‌گیری رابطه زوجی، کشش همسرها تحت تأثیر عواملی مانند مجاورت^۱، آشنایی^۲، شباهت^۳ و عمل متقابل^۴ قرار می‌گیرد، اما آنچه در ادامه رابطه زناشویی بیشتر اهمیت دارد، حفظ، تداوم و تقویت یا تضعیف کشش در رابطه زناشویی است. چراکه برخی از همسرها در مراحل گوناگون زندگی مشترک، مشکلات آزاردهنده‌ای را در رابطه میان فردی با هم تجربه می‌کنند. به نظر Saffarynia & Hasanzadeh (2012)، مشکلات میان همسرها و دافعه‌های رفتاری حاصل از آن، ممکن است به تدریج کشش رابطه زناشویی را تحت تأثیر قرار داده و آن را تضعیف کند. همچنین بر این موضوع تأکید دارد که کشش میان همسرها در طول رابطه زناشویی و زندگی مشترک ثابت نیست و ممکن است دستخوش تغییر گردد (Enache, 2013).

نظر به رشد نگران‌کننده شناسه‌های طلاق در جامعه‌ی ایران، پژوهش و بررسی مسائل مرتبط با آن یک ضرورت جدی است (Bankipour Fard, 2014). همان‌طور که ذکر شد، به نظر می‌رسد مشکلات و رویدادهای آزاردهنده ارتباط زناشویی میان همسرها دافعه ایجاد می‌کند. ایجاد دافعه میان همسرها به‌جای کشش، احتمال فروپاشی رابطه همسری را افزایش می‌دهد. لذا مطالعه‌ی کشش زناشویی همچون یکی از پدیده‌های مهم ارتباط زناشویی و یکی از عوامل مهم در تداوم ازدواج و رضایت‌مندی آن، می‌تواند با افزایش شناخت پژوهشگران و کارشناسان حوزه‌ی ازدواج و خانواده نسبت به ابعاد مفهومی آن، در راستای پیشگیری از فروپاشی پیوند زناشویی کمک‌کننده باشد.

از سوی دیگر با توجه به نسبی بودن سازه‌ها و تفاوت تفسیرهای مردم نسبت به آن‌ها، احتمال دارد بر ساخت^۵ مفهوم کشش زناشویی و مفاهیم مرتبط با آن در جوامع گوناگون متفاوت باشد. افزون بر این در پژوهش‌های قبلی، بیشتر جنبه بدنی و فیزیکی کشش در رابطه زناشویی و به‌طور عمده با رویکرد کمی مورد بررسی قرار گرفته است (Karandashev & Fata, 2014؛ Luo & Zhang, 2009؛ McNulty, Neff & Karney, 2008؛ Perry, 1998). مطالعات کیفی اندکی هم که انجام شده بیشتر به موضوع کشش در ابتدای شکل‌گیری پیوند زناشویی پرداخته‌اند. همچون مثال در یک پژوهش کشش اولیه رمانتیک^۶ و ابعاد چهارگانه آن

1. proximity
2. familiarity
3. similarity
4. reciprocity
5. construct
6. initial romantic attraction

دربگیرنده شباهت، عمل متقابل، زیبایی (فیزیکی) و امنیت مورد پژوهش قرار گرفته است (Luo & Zhang, 2009). در پژوهشی دیگر با رویکرد کیفی، تفاوت رفتاری همسرها، زمانی که یکی از آنها از نظر فیزیکی جذاب تر است، بررسی شده و نشان داده که در ابتدای ازدواج، اگر زن از نظر فیزیکی جذاب تر از مرد باشد، هر دو مثبت تر رفتار می کنند. در حالی که اگر مرد جذاب تر از زن باشد چنین اثری بر رفتار طرفین ندارد (McNulty, Neff & Karney, 2008). در این پژوهش کیفی هم بیشتر به نقش کشش فیزیکی در پیش بینی پیامدهای رفتاری و تعاملی آن در همسرها پرداخته شده است؛ بدون این که به بساخت مفهوم کشش و ابعاد مفهومی آن توجه شود. در یک پژوهش فراترکیب (Nemati Sogholitappeh, Salehi, Sadat Karimi & Khaledin, 2020) ابعاد کیفیت زندگی زناشویی مورد بررسی قرار گرفته و به نقش کیفیت روابط، رفتارها، معنویت، کشش ظاهری، کشش عاطفی و پایداری ازدواج در زندگی زناشویی اشاره شده است. در این پژوهش نیز موضوع کشش و بساخت مفهوم آن محور مطالعه نبوده و فقط به عنوان بخشی از ابعاد کیفیت زناشویی به آن اشاره شده است.

اما آنچه برای پژوهشگران در این پژوهش مهم بود، چیستی، معانی ذهنی و تفسیر زن و شوهرها از کشش و ابعاد مفهومی آن در بافت های فرهنگی بود و به نظر می رسد درباره بساخت ابعاد مفهومی کشش زناشویی از دیدگاه همسرها در طول زندگی زناشویی با رویکرد کیفی، پژوهش خاصی انجام نشده بود. بنابراین با توجه به نقش کشش زناشویی در کیفیت و تداوم ازدواج، تفاوت احتمالی بساخت مفهومی آن در جوامع گوناگون، این پژوهش با هدف نمود شناسی کشش زناشویی و شناسایی ابعاد مفهومی آن در بافت همسران ایرانی با رویکرد کیفی انجام گرفت و در آن پرسش های زیر مورد بررسی قرار گرفت:

۱. کشش زناشویی از نظر همسران ایرانی چیست؟
۲. مؤلفه ها و شناسه های مفهومی کشش زناشویی از دیدگاه همسران ایرانی کدام اند؟

روش

این پژوهش با رویکرد کیفی به روش نمود شناسی^۱ Van Manen (1990) اجرا گردید. بافت مورد پژوهش دربگیرنده همسران ایرانی در سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۴، به تعداد ۴۲۴۰۰۰۰ نفر بود. ملاک تعیین تعداد شرکت کنندگان، رسیدن به اشباع^۲ بود. تعداد شرکت کنندگان در این پژوهش ۱۷ نفر بود. انتخاب

1. phenomenology

2. saturation

شرکت کنندگان، به روش نمونه‌گیری هدفمند، با حداکثر گوناگونی^۱ بود. ملاک‌های اصلی ورود به پژوهش برای شرکت کنندگان، عبارت بودند از تمایل به شرکت در پژوهش، داشتن حداقل ۲۰ سال سن و گذشتن حداقل یک سال از زندگی مشترک با همسر. جهت ایجاد گوناگونی^۲، شرکت کنندگان متفاوتی از نظر کیفیت رابطه زناشویی، جنسیت، مدرک تحصیلی، طبقه اقتصادی-اجتماعی، شغل، طول ازدواج، تعداد فرزندان و مناطق فرهنگی طبق خود اظهاری آن‌ها انتخاب گردیدند. شرکت کنندگان باید دارای توانایی برقراری ارتباط به زبان فارسی یا ترکی با پژوهشگر بودند. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت کنندگان به شرح زیر بود: از نظر کیفیت رابطه زناشویی (مطلوب ۶، تا حدی مطلوب ۶، نامطلوب ۵ نفر)، جنسیت (۱۴ زن و ۳ مرد)، تحصیلات (دیپلم و پایین‌تر ۶، لیسانس ۶، تکمیلی ۵ نفر)، طبقات اقتصادی (پایین ۳، متوسط ۱۱، بالا ۳ نفر)، شغل (بیکار ۷، کارمند ۷، آزاد ۳ نفر)، طول سال‌های ازدواج (کمتر از پنج ۴، شش تا چهارده ۶، بیش از پانزده ۷ نفر) تعداد فرزندان (صفر تا یک ۱۱، دو ۵، سه ۱ نفر) و مناطق فرهنگی (شمال غرب ۱۱، سایر مناطق ۶ نفر). توضیح این‌که ابتدا مصاحبه‌های اولیه درباره شرکت کنندگان بومی شمال غرب کشور اجرا گردید، سپس مصاحبه با شرکت کنندگان از مناطق فرهنگی متفاوت ایران ادامه یافت که به دلیل اشباع و تکرار داده‌ها از مصاحبه دهم به پس و در ۶ مصاحبه بعدی از مناطق فرهنگی گوناگون، نمونه‌گیری متوقف گردید.

ابزارها

داده‌ها به روش مصاحبه نیمه ساختاریافته فردی، پس از جلب خوشنودی شرکت کنندگان، در مرکز مشاوره یاوران رشد تبریز، طی مدت حدود یک سال، جمع‌آوری گردید. به این صورت که موضوع‌های مصاحبه در کارت مصاحبه ثبت می‌شد و بر پایه تحلیل مصاحبه‌های اولیه برای مصاحبه‌های بعدی تجدیدنظر می‌شد. ابتدا با استفاده از کارت مصاحبه پرسش‌های باز پاسخ از مصاحبه‌شونده‌ها پرسیده می‌شد و بر پایه پاسخ‌های شرکت کنندگان پرسش‌های کاوشی^۳ و موضوعی بیشتری از آن‌ها پرسیده می‌شد. جهت ارتقای دقت علمی یافته‌های پژوهش، طبق معیارهای لینکلن و گوبا (Guba, Lincoln, 1994)، در راستای باورپذیری^۴، به این معنا که شرکت کنندگان و پژوهشگر سازه اجتماعی را به‌طور واقعی درک کرده و به تصویر کشیده‌اند (Fasihy, 2018).

1. maximum variation sampling
2. variation
3. probing
4. credibility

(2011)، شواهد زیر مورد توجه قرار گرفت: افزایش اعتبار پژوهشگر^۱ از طریق مطالعه وسیع در ادبیات روش‌شناسی کیفی، شرکت در کارگاه‌های آموزشی مرتبط و داشتن تجربیات حرفه‌ای و شخصی درباره پدیده مورد پژوهش، ارتقای کیفیت و اعتبار مصاحبه از طریق طی دوره‌های آموزشی، تهیه راهنمای مصاحبه و اجرای مصاحبه‌ها توسط شخص پژوهشگر، درگیری طولانی مدت با داده‌ها به مدت بیش از ۴ سال برای افزایش عمق تحقیق، سه‌سوسازی^۲ به روش‌های ترکیب پژوهش‌گران^۳ از طریق بازبینی هم‌تا^۴، بازنگری بیرونی^۵ و بازبینی شرکت‌کنندگان^۶. برای تسهیل امکان انتقال‌پذیری^۷ یافته‌ها به بافت دیگر، مطالعه چندموردی تا اشباع داده‌ها، توصیف دقیق شرکت‌کنندگان، زمینه آن‌ها و نحوه انجام کار رعایت شده است. برای اعتماد‌پذیری^۸ یافته‌ها که به معنای اطمینان به پایداری نسبی فرایند دستیابی به نتایج است نه پایداری نتایج در طول زمان (Mohammadpour, 2010)، گوناگونی بافتی مشارکت‌کنندگان و ارائه مبسوط گزارش عملکرد پژوهشی مورد توجه قرار گرفت. برای تأیید‌پذیری^۹ پژوهش، به این معنا که تفسیر داده‌ها ساخته تخیلات شخص پژوهشگر نبوده، مبتنی بر داده‌هاست، همکاران و اساتید بر تحقیق نظارت داشته و توافق میان ذهنی آن‌ها در تحلیل داده‌ها اعمال گردیده است.

شیوه اجرای پژوهش

در راستای اجرای فرایند نمود نگاری پس از بیان مسئله، تعیین جامعه و ملاک‌های مشارکت‌کنندگان و طراحی راهنمای مصاحبه، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به شرح زیر انجام گردید. ابتدا برای شرکت در پژوهش در محل مرکز مشاوره یاوران رشد تبریز و در فضای مجازی فراخوان داده شد. از میان داوطلبان مشارکت‌کنندگان بر پایه ملاک‌های ورود و توجه به حداکثر گوناگونی به تدریج انتخاب گردیدند. در ابتدای هر مصاحبه بر پایه ملاک‌های اخلاق پژوهشی، اهداف پژوهش به مشارکت‌کنندگان توضیح داده می‌شد و سپس خوشنودی آگاهانه آن‌ها برای مصاحبه جلب می‌شد. مصاحبه‌ها با استفاده از موضوع‌های پرسش‌ها در کارت مصاحبه انجام می‌شد و درون‌مایه مصاحبه‌ها ابتدا ضبط و سپس روی کاغذ پیاده شده و مشاهدات حین مصاحبه به آن اضافه می‌شد.

1. researcher credibility
2. triangulation
3. investigators triangulation
4. peer check
5. external check
6. member check
7. transferability
8. dependability
9. confirm ability

پس از تأیید اشباع در مصاحبه‌های دهم و یازدهم، ۶ مورد مصاحبه با قومیت‌های متفاوت از مناطق گوناگون ایران اجرا گردید و به دلیل تداوم اشباع داده‌ها اجرای مصاحبه متوقف گردید. تحلیل داده‌های مصاحبه با استفاده از روش تحلیل درون‌مایه کیفی سنتی^۱، به کمک نرم‌افزار MAXQDA10 صورت گرفت. مراحل اصلی تحلیل درون‌مایه دربرگیرنده آماده‌سازی، طبقه‌بندی و گزارش دهی بود. در این پژوهش متن‌های مصاحبه‌ها و مشاهده‌های پژوهشگر در موقعیت مصاحبه همچون مواد تحلیل در نظر گرفته شد. تحلیل هم‌زمان با اجرای مصاحبه‌ها و به صورت زیگزاگی^۲ و یک‌درمیان انجام می‌شد؛ یعنی در فواصل جلسه‌های مصاحبه، پیاده‌سازی، آماده‌سازی و طبقه‌بندی مفاهیم انجام می‌شد. در پایان تحلیل داده‌ها، سلسله‌مراتب مفاهیم به صورت مفاهیم اولیه، شناسه‌های مفهومی، مقوله‌های فرعی و مقوله‌های اصلی به دست آمد.

یافته‌ها

داده‌های پژوهش حاصل از مصاحبه با ۱۷ مشارکت‌کننده (۱۴ زن و ۳ مرد) بود؛ که از نظر تحصیلات (دیپلم و پایین‌تر ۶، لیسانس ۶، تکمیلی ۵ نفر)، شغل (بیکار/خانه‌دار ۷، کارمند ۷، آزاد ۳ نفر)، طبقه اجتماعی (پایین ۴، متوسط ۱۱، بالا ۲ نفر)، طول ازدواج (کمتر از پنج سال ۴، میان شش تا پانزده سال ۶ و بیش از شانزده سال ۷ نفر)، فاصله سنی زوجین (تا سه سال ۱۱، چهار تا شش سال ۳، بیش از هفت سال ۳ نفر)، تعداد فرزندان (کمتر از دو فرزند ۱۱، دو فرزند ۵، بیش از دو فرزند ۱ نفر)، کیفیت رابطه همسری (مطلوب ۶، تا حدی مطلوب ۶، نامطلوب ۵ نفر) و منطقه بومی (مرکز ۲، شرق ۳، غرب ۱، شمال غرب ۱۱ نفر) متنوع بودند. بر مبنای فرایند تحلیل و کاهش داده‌ها، ۳۲۶ کد باز، ۴۸ مفهوم اولیه، ۲۵ شناسه مفهومی، ۱۱ مقوله فرعی و ۲ مقوله اصلی مرتبط با کشش زناشویی استخراج گردید. کشش زناشویی از دیدگاه شرکت‌کنندگان به صورت «قابلیت دوست داشته شدن و خوشایندی رابطه زناشویی» تعریف شده است. دو مقوله اصلی کشش همسر و کشش رابطه‌ی همسری شناسایی شد. ساختار مفاهیم استخراج شده از متن‌های مصاحبه در قالب مقوله‌های اصلی به شرح زیر است:

۱. کشش همسر

مقوله اصلی کشش همسر دربرگیرنده ۲۷ مفهوم اولیه، ۱۴ شناسه مفهومی و ۶ مقوله فرعی است. ساختار مفاهیم مربوط به مقوله اصلی کشش همسر در همسران ایرانی و روایت‌های مربوط به آن‌ها در جدول ۱ نشان

1. conventional qualitative content analyses

2. zigzag

داده شده است. بر پایه اطلاعات جدول ۱، مقوله اصلی کشش همسر دربرگیرنده مقوله‌های فرعی کشش ظاهری (با شناسه‌های مفهومی چهره‌ی جذاب، پوشش جذاب)، کشش عاطفی (با شناسه‌های مفهومی حالت‌های عاطفی مثبت، نداشتن حالت‌های عاطفی منفی)، کشش رفتاری (با شناسه‌های مفهومی سبک زندگی جذاب، سبک ارتباطی جذاب، رفتارهای جنسی جذاب)، کشش فکری (با شناسه‌های مفهومی هم‌فکر بودن، مثبت‌نگری)، کشش اخلاقی (با شناسه‌های مفهومی صداقت، درستکاری) و کشش اجتماعی (با شناسه‌های مفهومی افتخار به همسر، کشش خانوادگی، تناسب فرهنگی) است.

جدول ۱ ساختار مفاهیم مربوط به مقوله اصلی کشش همسر در میان همسرهای ایرانی

مقوله‌های فرعی	شناسه‌های مفهومی	مفاهیم اولیه	روایت‌های نمونه
کشش ظاهری	چهره‌ی جذاب جذاب	چهره‌اش هم چهره خوبی بود (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۳۱).	
کشش عاطفی	حالت‌های عاطفی مثبت نداشتن حالت‌های عاطفی منفی	در رفتار روزمره‌اش، نحوه لباس پوشیدن او، اولیه که من دوست دارم (شرکت‌کننده ۶، پ ۲۵). داشتن علائق مشترک آرام، مهربان، با محبت، شاد بودن	
کشش رفتاری	سبک زندگی جذاب سبک ارتباطی جذاب	همسر کم‌تندی و عصبانی شد هر چی خواست می‌گه (شرکت‌کننده ۶، پ ۴۱). پس چیزایی هم از توش در می‌آد که جذابتره، بعضی چیزای متضاد هست که برای آدم جالب می‌شه (شرکت‌کننده ۱۱، پ ۶۵).	
کشش فکری	رفتارهای جنسی جذاب هم‌فکر بودن	خیلی قشنگ حرف می‌زد، به موقع حرف می‌زد (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۳۱). این‌که من تو سکس و اینا هم هیچ چی واسه‌اش کم نمی‌ذارم. یعنی نمی‌گم نه من این کارو نمی‌کنم. هر چیزی که باعث رضایت‌مندی‌شون می‌شه انجام می‌دم (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۹۱).	
کشش اخلاقی	صداقت درستکاری	با هم هم‌فکر و همسو هستن (شرکت‌کننده ۸، پ ۳۷). من می‌گم من مثبت‌نگرم خانمم منفی‌نگر. یک تضاد بزرگمون از این‌جا شروع می‌شه (شرکت‌کننده ۹، پ ۴۹).	
کشش اجتماعی	ج. خانوادگی تناسب فرهنگی	خیلی صادق. با صداقت حتی کارهایی که جالب نیست و کرده به من می‌گه. اون قدر اعتماد دارم هر چی بگه باور می‌کنم (شرکت‌کننده ۱۱، پ ۴۱). درست‌کاری عشق و محبت را بیشتر می‌کنه (شرکت‌کننده ۴، پ ۳۹). می‌گه من به تو افتخار می‌کنم (شرکت‌کننده ۱۰، پ ۵۵). خدا جور کرده که خانواده‌هامون کاملاً با هم جور بودن (شرکت‌کننده ۲، پ ۴۷). احساس می‌کنم که ما تو پیوند زندگی‌مون از لحاظ فرهنگی و سنتی خیلی با هم فرق می‌کنیم. این تفاوت مشکلات زیادی رو به وجود آورده (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۵۷).	

۲. کشش رابطه همسری

مقوله کشش رابطه همسری دربرگیرنده ۲۱ مفهوم اولیه، ۱۱ شناسه مفهومی و ۵ مقوله فرعی است. ساختار مفاهیم مقوله اصلی کشش رابطه همسری در میان همسران ایرانی و روایت‌های مربوط به آن‌ها در جدول ۲ نشان داده شده است. بر پایه اطلاعات جدول ۲، مقوله اصلی کشش رابطه همسری دربرگیرنده مقوله‌های فرعی پایداری (با شناسه‌های مفهومی تداوم رابطه، تداوم دل‌بستگی)، لذت (با شناسه‌های مفهومی لذت دوست داشته شدن، لذت از فکر کردن به همسر، لذت از رابطه‌ی جنسی)، خوشنودی (با شناسه‌های مفهومی خوشنودی روانی، خوشنودی جنسی)، آرامش (با شناسه‌های مفهومی احساس اطمینان، احساس امنیت) و شادی (با شناسه‌های مفهومی احساس خوشحالی، احساس خوشبختی) است.

جدول ۲ ساختار مفاهیم مربوط به مقوله اصلی کشش رابطه همسری در میان همسرهای ایرانی

مقوله‌های فرعی	شناسه‌های مفهومی	مفاهیم اولیه	روایت‌های نمونه
پایداری	میل به تداوم رابطه	فکر نکردن به طلاق ترک نکردن خانه	دوست داشتن باعث می‌شه آدم تو زندگی جلو بره. اونایی که متوقف می‌شن فک می‌کنم هم‌دیگه رو دوست ندارن (شرکت‌کننده ۷، پ ۱۱).
	تداوم دل‌بستگی	عدم پشیمانی دلزده نشدن	مثلاً یکی از فامیل‌های نزدیک ما ازدواج کردن و پیوند عاطفی خوبی هم با هم داشتن. ولی رفته‌رفته ضعیف شد (شرکت‌کننده ۳، پ ۴۹).
لذت	لذت دوست داشته شدن	دوست داشته شدن دوست داشتن هم	خیلی احساس خوبی به آدم می‌ده. وقتی وارد خونه می‌شی به حسی به آدم می‌ده که کسی نگرانته، منتظرته برگردی (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۴۱).
	لذت فکر کردن به همسر	خاطرات جذاب فکر خوشایند	وقتی از اون فکر لذت ببره، یعنی دل‌بستگی داره؛ واقعاً علاقمنده ... (شرکت‌کننده ۶، پ ۷).
خوشنودی	لذت از رابطه‌ی جنسی	لذت از رابطه رابطه‌ی جنسی	رابطه زناشویی‌شون خوب پیش می‌ره. یعنی سکشون هم خیلی خوبه؛ لذت‌بخشه برای هردوشون (شرکت‌کننده ۱۵، پ ۴۱).
	خوشنودی روانی	ارضای روحی ارضای روانی	حتی با یه دست دادن، بغل کردن، یا با یه کار کوچیک ارضای روحی می‌شیم (شرکت‌کننده ۳، پ ۵۵).
ارامش	خوشنودی جنسی	نیاز جنسی خوشنودی جنسی	یا از لحاظ جنسی، بالاخره یه نیازه دیگه. مادرم می‌گه منم نیاز دارم (شرکت‌کننده ۱۲، پ ۲۱).
	اطمینان	فراموشی مشکلات دلگرمی	... و این چیزا چون ثابت شده برام مطمئن هستم و مشکلی ندارم و این چیزا منو به زندگی مطمئن می‌کنه (شرکت‌کننده ۶، پ ۲۱).
شادی	امنیت	احساس امنیت احساس آرامش	من چقدر دلم می‌خواد با امنیت کنارش باشم... (شرکت‌کننده ۸، پ ۲۹).
	خوشحالی	احساس خوشحالی ابراز خوشحالی	من می‌گم تو که از داشتن من ابراز خوشحالی می‌کنی، اینو بارها هم گفتی... (شرکت‌کننده ۸، پ ۲۷).
خوشبختی	احساس خوشبختی	احساس خوشبختی	... الان احساس خوشبختیم داره چند برابر می‌شه، چون دارم از خودم تأیید می‌گیرم (شرکت‌کننده ۱۱، پ ۴۷).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف نمود شناسی کَشش زناشویی در میان همسران ایرانی اجرا گردید. بر پایه نتایج پژوهش، کَشش زناشویی از دیدگاه شرکت‌کنندگان عبارت است از قابلیت دوست داشته شدن و خوشایندی رابطه زناشویی. همچنین کَشش زناشویی را از دیدگاه همسران ایرانی می‌توان در ابعاد کَشش همسر (ظاهری، عاطفی، رفتاری، فکری، اخلاقی و اجتماعی) و کَشش رابطه همسری (پایداری، لذت، خوشنودی، آرامش و شادی) توصیف کرد.

از آنجا که پژوهشی کیفی درباره برساخت تعریف کَشش زناشویی در دسترس پژوهشگر نبود امکان مقایسه نتایج این پژوهش با پژوهش‌های دیگر وجود نداشت؛ اما در ادبیات موجود از دیدگاه Aron & Lewandowsky (2001) کَشش میان فردی عبارت از نگرش و ارزیابی مثبت فرد نسبت به دیگری می‌داند که دربرگیرنده سه مؤلفه رفتاری (تمایل به نزدیک شدن به فرد)، شناختی (عقاید مثبت نسبت به فرد) و عاطفی (احساس مثبت به فرد) است. به نظر می‌رسد تعریف ارائه‌شده برای کَشش زناشویی در این پژوهش از دیدگاه همسران ایرانی، هر سه مؤلفه تعریف فوق را در برمی‌گیرد.

از دیدگاه شرکت‌کنندگان در پژوهش، کَشش زناشویی دربرگیرنده دو مقوله اصلی «کَشش همسر» و «کَشش رابطه‌ی همسری» است. درباره برساخت ابعاد مفهومی کَشش زناشویی نیز پژوهش کیفی خاصی جهت مقایسه نتایج در دسترس نبود. انسان بر پایه روان‌بنه‌های پیوندی خود، جذب اشخاص شده و آن‌ها را همچون شخصیت‌های مهم زندگی خود در نظر می‌گیرد (Saffarynia & Hasanzadeh, 2012). همسران نیز بر پایه نقش‌های شناختی خود، همسر و رابطه‌ی زناشویی خود را در ابعاد گوناگون و به‌خصوص در جنبه‌ی بدنی یعنی جنبه‌های ظاهری و جنسی که مختص رابطه‌ی زناشویی است، ارزیابی کرده و قابلیت دوست داشته شدن و خوشایندی زناشویی را بررسی می‌کنند؛ به عبارت دیگر همسران ایرانی در ارزیابی ازدواج خود، هم به ویژگی‌ها و کَشش‌های همسر و هم به ویژگی‌ها و کَشش‌های رابطه‌ی همسری توجه داشته‌اند و نتیجه این ارزیابی درجه‌ی کَشش زناشویی را تعیین می‌کند.

مقوله اصلی «کَشش همسر» شناسه‌های مفهومی «کَشش ظاهری»، «کَشش عاطفی»، «کَشش رفتاری»، «کَشش فکری»، «کَشش اخلاقی» و «کَشش اجتماعی» را در برمی‌گیرد. نتایج مشابه با این یافته‌ها در مفهوم کَشش ظاهری با نتایج پژوهش (Abdollah, Hadi & Abdou, 2020)؛ (McNulty, Neff & Karney, 2008)؛ Nemati Estrada Sogholitappeh, Salehi, Sadat Karimi & Khaledin (2020) در مفهوم کَشش رفتاری با نتایج پژوهش (Nemati Sogholitappeh, Salehi, Sadat Karimi & Khaledin, 2009)؛ در مفهوم کَشش عاطفی با نتایج

تحقیق Nemati Sogholtappeh, Salehi, Isanejad & Hooshmand (2009)؛ Bakhtiarpoor & Ameri (2020)؛ Isanejad & Hooshmand (2020)؛ Sadat Karimi & Khaledin (2020)؛ Mohammadi (2013)؛ Isanejad & Hooshmand (2020)؛ Estrada (2009)؛ Isanejad & Hooshmand (2020)؛ Hooshmand (2020)؛ Esmaili, Falsafineghad, Shafiabadi, Frahbakhsh, Ehyae (2020)؛ Karimi Saany (2010) و Kojastemehr & Mohammadi (2017) به دست آمده است. در تبیین این نتایج می توان گفت که انسان ها در ارزیابی دیگران و ارزش گذاری به آنها، ابعاد گوناگون ظاهری، عاطفی، رفتاری، فکری، اخلاقی و اجتماعی فرد مقابل را مورد بررسی قرار می دهند. درباره همسر با توجه به منحصر به فرد بودن رابطه، احتمالاً بسیاری از ابعاد فوق به طور نسبی مدنظر خواهد بود. Tobore (2020) در توصیف ابعاد کشش زناشویی، کشش مادی و غیرمادی همسر را دربرگیرنده کشش در ظاهر، زیبایی، توانمندی، ویژگی های شخصیتی و موقعیت اجتماعی دانسته است. البته طبق روایت های شرکت کنندگان در این پژوهش، برخی از جنبه های کشش همسر مانند کشش عاطفی، رفتاری و اخلاقی اهمیت بیشتری داشتند. Braxton-Davis (2010) نیز درباره عوامل جذب همسرها به یکدیگر در شروع رابطه عاشقانه به این نتیجه رسید که ویژگی های شخصیتی تعیین کننده تر از کشش فیزیکی است. اما Goddard (2011) در این مورد معتقد است، گرچه خود همسرها کشش فیزیکی را مهم به حساب نمی آورند، اما پژوهش ها نشان داده اند که کشش فیزیکی همچنان نقش عمده را در جذب اولیه همسرها به همدیگر دارد. آنچه در اینجا مهم است تفسیر ابعاد کشش زناشویی از دیدگاه همسرهای ایرانی است که مدتی از ازدواج آنها گذشته است. لذا به نظر می رسد در بافت مورد بررسی و شرایط مشارکت کنندگان در پژوهش، ابعاد عاطفی، رفتاری و اخلاقی در طول رابطه زناشویی، اهمیت بیشتری نسبت به کشش فیزیکی داشته است.

مقوله اصلی «کشش رابطه ی همسری» شناسه های مفهومی «پایداری»، «لذت»، «خوشنودی»، «آرامش» و «شادی» را در برمی گیرد. نتایج مشابه با نتایج این تحقیق، در مفهوم پایداری در پژوهش های Estrada (2009)؛ Willoughby, Hall & Luczak (2015)؛ Allendorf & Ghimire (2012)؛ Busby, Christensen, Crane & Larson (1995)؛ Khalatbari (2006)؛ Graham, Liu & Jeziorski (2006)؛ Ghorbanshiroudi, Niaz Azari, Bazleh & Safaryazdi (2013)؛ Spanier (1979)؛ Kojastemehr & Mohammadi (2017)؛ Khodadadi, Nazar, Ahmadi & Hasani (2014) و در مفهوم آرامش با نتایج پژوهش های Enache (2013)؛ Kojastemehr & Mohammadi (2017) به دست آمده است. در تبیین این نتیجه می توان گفت دوام و پایایی یکی از ویژگی های پیوند عاطفی در نظر گرفته شده است (Ainsworth, 1989). از آنجاکه به لحاظ

نظری، پاداش عامل تعیین کننده در کشش به حساب می آید (Larsen, Ommundsen & Van Der Veer, 2018)، لذا به نظر می رسد پیامدهای مثبتی مانند پایداری و دوام ازدواج، کسب لذت و خوشنودی از آن و رسیدن به آرامش در کنار همسر که در مجموع موجب ایجاد احساس شادی در طرفین می گردد، موجب می شود رابطه‌ی همسری خوشایند و دوست‌داشتنی ارزیابی شود. به عبارت دیگر مؤلفه‌های رابطه‌ی همسری جذاب، با ایجاد هیجان‌ات مثبت در طرفین می تواند منجر به خوشایندی آن و در صورت ضعف در ایجاد هیجان‌های مثبت ذکر شده یا ایجاد هیجان‌ها و پویائی‌های منفی مقابل آن‌ها، دربرگیرنده بی‌ثباتی، عدم لذت، نارضایتی، تنش و ناآرامی و غم، منجر به دافعه و بی‌رمقی زوجین از رابطه‌ی زناشویی گردد. در مجموع این پس نشان‌دهنده اهمیت پویائی‌های ارتباطی میان همسرها در تعیین کشش رابطه زناشویی است.

محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش

در اجرای پژوهش محدودیت‌هایی وجود داشت. از جمله کمی داوطلبان مرد که تمایل به شرکت در پژوهش داشته باشند، ممانعت همسر بعضی از داوطلبان زن از شرکت آن‌ها در پژوهش؛ که پژوهشگر ابتدا سعی در جلب موافقت همسر آنان کرده و در صورت عدم موافقت، با توجه به رویکرد پژوهشی کیفی، روش نمونه‌گیری و امکان استفاده از سایر شرکت‌کنندگان قابل‌اغماض بود. با توجه به هدف این پژوهش که توصیف برساخت کشش زناشویی در جامعه ایران بود، به پژوهشگران پیشنهاد می گردد با رویکرد کیفی ابعاد مفهومی کشش زناشویی را در بافت‌های فرهنگی دیگر و ابعاد مفهومی کشش را در روابط دوطرفه دیگر در جامعه ایرانی بررسی کنند و نتایج آن را با نتایج این پژوهش مقایسه کنند. همچنین به پژوهشگران پیشنهاد می شود بر پایه ابعاد و مفاهیم اکتشاف شده در این پژوهش، برای کشش زناشویی ابزار سنجش بسازند. پیشنهاد می شود مشاوران و درمانگران مسائل زناشویی، ابعاد مفهومی کشش زناشویی را در آموزش مهارت‌های زوجی، بکار گیرند. همچنین پیشنهاد می شود درمانگران زوجی ابعاد کشش را در ارزیابی رابطه زوجی به کار گیرند و در مداخلات درمانی زوجی در بافت همسران ایرانی روی ابعاد کشش کار کنند.

اخلاق پژوهش

در این پژوهش نکات اخلاقی ازجمله توجیه مشارکت‌کنندگان و جلب خوشنودی آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، رعایت اصل محرمانگی اطلاعات و رازداری، حفظ هویت افراد به‌صورت جدا از داده‌ها، عدم قضاوت اخلاقی درباره اظهارات مشارکت‌کنندگان و حقوق مالکان محل اجرای پژوهش، رعایت گردید.

مشارکت نویسندگان

سهم نویسندگان اول در این پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل داده‌ها و نگارش مقاله، نویسنده دوم و سوم اساتید راهنما و نویسنده چهارم استاد مشاور پژوهش بودند.

منابع مالی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان تعیین ابعاد و ارائه یک مدل برای پیوند عاطفی زوجها در دانشگاه خوارزمی تهران است.

دسترسی به مواد و داده‌ها

نسخه صوتی، متون مصاحبه و مستندات تحلیل در نزد نویسنده مسئول موجود است.

تأیید اخلاقی و رضایت مشارکت‌کنندگان

رساله با کد ۶۳/۴۸۸/ح مورد تأیید دانشگاه بوده، مصاحبه‌گر قبل از مصاحبه خوشنودی آگاهانه شرکت‌کنندگان را به‌طور شفاهی جلب نمود. همچنین تمام فایل‌های صوتی و متون مصاحبه با شماره تهیه گردید و هویت آن‌ها به‌طور محرمانه نزد مصاحبه‌گر حفظ شد.

رضایت برای انتشار

نویسندگان از انتشار این مقاله رضایت کامل دارند.

تصریح درباره تعارض منافع

این پژوهش با منافع هیچ شخص یا سازمانی منافات ندارد. نویسنده اول این پژوهش عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان و نویسندگان دوم، سوم و چهارم همه عضو هیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی تهران می‌باشند.

سپاسگزاری

نویسندگان از خانم دکتر مریم اردیبهشتی و آقایان دکتر هادی حسنخانی، دکتر صادق ملکی آوارسین و محمد علیزاده، شرکت‌کنندگان در پژوهش، مدیریت و کارکنان مرکز مشاوره یاوران رشد کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

- Abdollah, I. Y., Hadi, H. M. Ei., & Abdou, H. A. (2020). The Impact of Male Physical Attractiveness in Predicting Wives' Marital Satisfaction. *Benha Journal of Applied Sciences*, 5(6)(2), 295-299. <https://dx.doi.org/10.21608/bjas.2020.137143>
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716. <https://doi/10.1037/0003-066X.44.4.709>
- Allendorf, K., & Ghimire, D. J. (2013). Determinants of Marital Quality in an Arranged Marriage Society. *Social Science Research*, 42, 59-70. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssresearch.2012.09.002>
- Aron, A., & Lewandowsky, G. (2001). *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Interpersonal Attraction*. Elsevier Ltd. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B0080430767017873>
- Avani, M., & Zarei Mahmoodabadi, H. (2021). Investigation on the Reasons and Backgrounds of Women's Extramarital Relations from Men's Perspective: A Grounded Theory. *Family Counseling and Psychotherapy*, 29, 125-150. <http://ensani.ir/file/download/article/1628597042-10113-29-6.pdf>
- Bankipour Fard, A. H. (2014). *Pathology of the family institution in Iran with the emphasis on marriage and divorce qualification*. Tehran: Islamic Iranian Pattern of Progress Center. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/3648440>
- Bakhtiarpoor, S., & Ameri, Z. (2009). Relationship between Spouse-Specific Dependency and Irrational Beliefs with Burnout among Ahvaz Teachers. *New Findings in Psychology*, 4(10), 53-70. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/25913881004>
- Braxton-Davis, P. (2010). The Social Psychology of Love and Attraction. *McNair Scholars Journal*, 14(1), Article 2. <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1235&context=mcnair>
- Busby, D. M., Christensen, C., Crane, D. R., & Larson, J. H. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples:

- Construct hierarchy and multidimensional scales. *Marital and Family Therapy*, 21(3), 289-308. <https://doi/10.1111/j.1752-0606.1995.tb00163.x>
- Enache, R. G. (2013). Study on the Relationship between Communication and Marital Attachment in Romanian Families. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84, 811-814. <https://doi/10.1016/j.sbspro.2013.06.652>
- Estrada, R. I. (2009). An Examination of Love and Marital Satisfaction in Long-term Marriages. Ph.D. Dissertation. *The University of Denver, Denver, USA*. <https://digitalcommons.du.edu/etd/185>
- Fasihy, A. (2011). Quality Management in Qualitative Research. *Research*, 3(2), 45-66. <http://ensani.ir/file/download/article/20130115083625-9711-40.pdf>
- Graham, J. M., Liu, Y. J., & Jeziorski, J. L. (2006). The Dyadic Adjustment Scale: A reliability generalization meta-analysis. *Marriage and Family*, 68(3), 701-717. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00284.x>
- Goddard, N. (2011). *Core Psychiatry, Psychology*. Wright, P., Stern, J. & Phelan, M. (Eds), Elsevier LTD. <https://www.sciencedirect.com/book/9780702033971/core-psychiatry#book-info>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research, Handbook of qualitative research*. London CA: Sage. <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP356/Guba%20&%20Lincoln%201994.pdf>
- Hadian, S., & Amini, D. (2019). Prediction Of Marital Disturbance Based On Emotional Intelligence, Communication Skills And Marital Conflicts Of Married Students Of Hamedan Azad University. *Women's Studies*, 10(1), 179-211. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/4016313982709>
- Heshmatian N., Taiiari Asl, E., Koobineghad M. B., & Shojaii, M. A. (2019). Bond-Seeking and Interpersonal Attraction: A Way to exit from Interpersonal Crisis in Iran. *Sixth Conference of Psychology and Educational and Social Science, Babol, Iran*. <https://civilica.com/doc/906450/>
- Isanejad, O., & Hooshmand, SH. (2020). Mate Selection Criteria for Short-term and Long-term Relationships: The Role of Gender and Previous Relationships with

- the Opposite Sex. *Strategic Research on Social Problems in Iran*, 29, 31-54.
<https://civilica.com/doc/1229442>
- Karimi Saany, P., Esmaili, M., Falsafineghad, M., Shafiabadi, A., Frahbakhsh, K., & Ehyae, K. (2010). Compiling Pre-marriage Counseling Content According to Identification of Ethical and Spiritual Factors and Skills Predicative of a Successful Marriage among the Couples of Tabriz. *Woman and Family Studies*, 2(7), 121-132. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/6007413890707.pdf>
- Karandashev, V., & Fata, B. (2014). Change in Physical Attraction in Early Romantic Relationships. *Interpersonal*, 8(2), 257–267.
<http://dx.doi.org/10.5964/ijpr.v8i2.167>
- Khalatbari, J., Ghorbanshiroudi, S., Niaz Azari, K., Bazleh, N., & Safaryazdi, N. (2013). The Relationship between Marital Satisfaction (Based on Religious Criteria) and Emotional Stability. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84, 869–873. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.664>
- Khodadadi, J., Nazari, A. M., Ahmadi, K., & Hasani, J. (2014). Identifying the Successful Marriage: A qualitative and exploratory study. *Strategic Studies For Exercise and Young Persons*, 25, 9-23. <https://civilica.com/doc/1213105>
- Kojastemehr, R., & Mohammadi, R. (2017). The experience of happiness in enduring marriages: A qualitative study. *Family Psychology*, 3(2), 59-70.
<https://www.sid.ir/FileServer/JF/4023613950203>
- Larsen, K. S., Ommundsen, R., & Van Der Veer, K. (2018). *Being Human: Attraction and Relationship, the journey from initial attachment to Romantic Love*. USA: Rosenberg. <http://rozenbergquarterly.com/attraction-and-relationships-the-journey-from-initial-attachments-to-romantic-love/>
- Luo, S., & Zhang G. (2009). What Leads to Romantic Attraction: Similarity, Reciprocity, Security, or Beauty? Evidence From a Speed-Dating Study. *Personality*, 77(4), 933-963. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00570.x>
- McNulty James K., Neff Lisa A., & Karney Benjamin R. (2008). Beyond Initial Attraction: Physical Attractiveness in Newlywed Marriage. *Family Psychology*, 22(1), 135–143. <http://dx.doi.org/10.1037/0893-3200.22.1.135>

- Mohammadi, S. B. (2013). Examining the Model of Warm Relationships Between Spouses. *Women's Studies*, 4(1), 163-197. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/4016313920107.pdf>
- Mohammad Pour, A. (2010). *Anti-Method*. Tehran: Sociologists. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/2268623>
- MohammadSadegh, A., Kalantar Koosheh, S. M., & Naimi, E. (2018). The Experience of Sexual Problems in Women Seeking Divorce and Women Satisfied with their Marriage: A Qualitative Study. A Qualitative Research. *Health Sciences*, 7(1), 35-47. http://jqr1.kmu.ac.ir/article_90919.html
- Nemati Sogholitappeh, F., Salehi, K., Sadat Karimi, F., & Khaledin, M. (2020). Components of Quality of Marital Life: A Meta-Composite Study. *Family Counseling and Psychotherapy*, 29, 45-68. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22516654.1399.10.1.3.4>
- Perry, S. J. (1998). A study of physical appearance and level of attraction to the opposite sex. *Modern Psychological Studies*, 6(2), 12-17. <https://scholar.utc.edu/mps/vol6/iss2/3>
- Saffarynia, M., & Hasanzadeh, P. (2012). *Social Psychiatry Words Dictionary*. Tehran: Arjomand. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/2859606>
- Shults, J. (2013). Factors of Attraction and Relationship Satisfaction: The Love-is-Blind Bias and Perceived Risk of Infidelity. *Florida State University Libraries*. A Thesis. http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_migr_uhm-0205
- Shakerian, A. (2010). Evaluation of the factors influencing marital satisfaction in the students of Islamic Azad University in Sanandaj. *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*, 14(4), 40-49. <http://sjku.muk.ac.ir/article-1-274-fa.html>
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Marriage and the Family*, 38(1), 15-28. <https://doi/10.2307/350547>
- Sprecher S. & Hatfield E. (1985). *Interpersonal Attraction*. In: Stricker G., Keisner R.H. (Eds) *From Research to Clinical Practice*. Boston: Springer. <http://www.elainehatfield.com/publications.html>

- Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Tobore, T. O. (2020). Towards a Comprehensive Theory of Love: The Quadruple Theory. *Frontiers in Psychology*, 11, 862. <https://doi.org/10.3389%2Ffpsyg.2020.00862>
- Vangelisti, A. (2004). *Handbook of Family Communication*. New Jersey: LEA. <https://silo.pub/handbook-of-family-communication-leas-communication-series.html>
- Van Manen, M. (1990). *Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy*. New York: The State University of New York. <https://www.amazon.com/Researching-Lived-Experience-Sensitive-Philosophy/dp/0791404250>
- Willoughby, B. J., Hall, S. S., & Luczak, H. P. (2015). Marital Paradigms: A Conceptual Framework for Marital Attitudes, Values, and Beliefs. *Family Issues*, 36(2), 188–211. <https://doi.org/10.1177%2F0192513X13487677>
- Yeh W. C., Lee C. C., Yu C., Wu P. S., Chang J. Y., & Huang J. H. (2020). The Impact of the Physical Attractiveness and Intellectual Competence on Loyalty. *Sustainability*, 12(10), 3970. <https://doi.org/10.3390/su12103970>

پښتونخواه علمي انساني و مطالعات فرانسې
پرتال جامع علوم انساني

